## HİŞÂM BİN HASSÂN

Hadîs âlimlerinden. Künyesi, Ebû Abdullah el-Ezdî, el-Firdevsî'dir. 148 (m. 765) senesinde vefât etti. Basra'da yetişen âlimlerden olup, Hasan-ı Basrînin talebelerinin en başta gelenlerindendir. Onun hadîsdeki rivâyetini en iyi bilen bir âlimdir. Hadîs ilminde sika, sağlam ve hafız derecesinde olup, yüzbin hadîs-i şerîfi senetleriyle birlikte ezbere bilen bir hadîs âlimidir. Rivâyetleri Kütüb-i sitte denilen meşhûr altı hadîs kitabında yer almakta olup, Kütüb-i sitte râvîlerindendir. Hadîs-i şerîf rivâyet ettiği hadîs âlimlerinden bir kısmı şu zâtlardır; Hâmid bin Hilâl, Hasan-ı Basrî, Ziyad bin Küleyb, Eyyûb bin Mûsâ, Abdülazîz bin Süheyb, Kays bin Sa'd el-Mekkî, Hişâm bin Urve, Muhammed bin Vasi', Süheyl bin Ebî Sâlih. Kendisinden hadîs-i şerîf rivâyet eden zâtlardan bir kısmı; İkrime bin Ammâr, Sa'îd bin Ebî Arûbe, Hammâd bin Seleme, Hammâd bin Zeyd, Süfyân bin Uyeyne, Süfyân-ı Sevrî, Hafs bin Gıyâs ve diğer âlimlerdir.

Hişâm bin Hassan çok ibâdet eden, haramlardan çok sakınan bir zât idi. Çok ağlar, Cum'a günleri hariç hep oruç tutardı. Hammâd bin Zeyd şöyle demiştir: "Hişâm bin Hassân'ın meclisinden, sohbetinden daha iyi bir sohbet görmedim. O'nun sohbetleri doğruya ulaştırır, hidâyete kavuştururdu. Bir hadîs-i şerîf okuyunca ağlar, gözyaşları sakalına inci taneleri gibi dökülürdü."

Hişâm bin Hassan, Hasan-ı Basrî'den şöyle nakletmiştir: "Dünyâ; bir uykuya dalıp da sevdiği şeyleri rü'yâsında gören ve sonra uyanıveren insanın rüyası gibidir."

"İlimden bir mes'ele öğrenmek, bana dünyâdan ve dünyâda bulunan şeylerden daha sevimlidir." "Bir saat tefekkür, gece sabaha kadar nafile ibâdet etmekten hayırlıdır."

"Ey insanlar sizin bitmekte olan belli bir eceliniz ve sınırlı bir ameliniz var. Ölüm peşinizde, Cehennem önünüzde, geleni görmüyorsunuz. Her an bekleyiniz. Kişi ne amel işledi ise ona baksın."

"Hasan-ı Basrî yemîn ederek şöyle dedi; Vallahi malı, parayı üstün tutanı Allahü teâlâ zelîl kılar."

"İnsan dünyâdan ayrılınca üç şeye hasret gider: Topladığına doymaz, umduklarına kavuşamaz, önündeki âhıret yolculuğuna iyi azık temin etmez."

Hişâm bin Hassân'ın rivâyet ettiği hadîs-i şeriflerden ba'zıları:

"Kim oruçlu olduğunu unutarak yiyip içse orucunu tamamlasın. Ancak, Allahü teâlâ onu doyurur ve içirir."

"Öğleyi serinlik vaktine tehir ediniz. Zira o sıcağın şiddeti Cehennemin harâretindendir."

"Bir kimse, Allahü teâlânın indinde kendisi için ne olduğunu anlamak isterse, kendisinde Allah için ne var ona baksın."

"Kul bir günah yapar, sonra bunu hatırladıkça üzülür. O'nun bu üzüntüsü üzerine Allah, namaz ve oruç gibi, O'na keffâret olacak bir amel yapmadan kendisini mağfiret eder."

"Kim, kardeşinin malını elde etmek için, kasdî olarak Allah üzerine yemîn ederse, ateşten yerini hazırlasın."

1) Hilyet-ül-evliyâ cild-6, sh. 269

2) El-A'lâm cild-8, sh. 85

3) Tehzîb-üt-tehzîb cild-11, sh. 34

4) Tezkirât-ül-huffâz cild-1, sh. 163

5) Mîzân-ül-i'tidâl cild-4, sh. 295